

THE RING

ISPIT MUŠKE ZRELOSTI ILI
HOROR OKO VRATA

Vesna Madžoski

NEKRŠTENCI — duše dece koja su pre krštenja napustila ovaj svet. Prema toj deci sudbina je bila nemilosrdna: ona nisu imala mogućnost da se uključe u svoju zajednicu. Po narodnom verovanju, ni mrtvi ih nisu primali u svoju sredinu. Ostavši bez stalnog utočišta, duše nekrštene dece bile su prinuđene da neprestano lutaju. (...) Nekrštenici su se pojavljivali samo noću. (...) Bila su to opasna, zla bića. Napadala su, pre svega, malu decu, ponekad i plod u majčinoj utrobi. (...) Oponašajući neki poznat glas, dozivali su žitelje svoje bivše kuće, obično samu porodilju. Ako bi se ko prevario i odazvao, ubrzo bi umro.¹

Zamislite da ste, sasvim slučajno, pronašli video-kasetu bez ikakve oznake i pustili je. Odgledali ste jedan simbolistički crno-beli video, u trajanju od par minuta, sa likovima nepoznatih ljudi, skicom nepoznatog predela, bez ijedne izgovorene reči, i tonskim zapisom od koga vam se verovatno »digla kosa na glavi«². Nakon toga, zvoni vam telefon, podižete slušalicu, čujete neartikulisani glas koji kaže: »Sedam dana«. Kako ste pre toga već čuli za urbanu legendu o video-kaseti koja ubija, znaćete da vam je ostalo još sedam dana života. Ukoliko ovu činjenicu prihvatite kao surovu realnost, narednih sedam dana provešćete u očaju, depresiji, ludilu, čekajući trenutak kada će se vaš televizor uključiti sam od sebe i iz njega izaći devojčica u beloj haljini, raščupane kose koja joj skriva lice, i koja će vas ubiti svojim pogledom. Ukoliko, pak, dobijete iznenadnu želju da se borite protiv ovog »prokletstva«, upustićete se u ludačku avanturu tumačenja znakova u borbi sa nepoznatom silom koja je započela svoje sedmodnevno putovanje ka vama, pokušavajući da se iz tog ludila izvučete kako znate i umete. Baš kao i Rejčel, junakinja holivudskog filma *The Ring*³ (oktobar 2002). Ovaj, sada već svetski hit horor žanra, zapravo je obrada/prevod (pre nego rimejk) japanskog filma *Ringu* iz 1998. godine koji je za posledicu imao iniciranje jednog potpuno novog podžanra — tzv. psiho-horora. Odnosom »originala« i »kopije«, kao i samim odnosom Holivuda prema japanskom filmu, pozabavićemo se nešto kasnije, za sada nas zanima priča »strave i užasa« u američkoj verziji.

¹ Dušan Bandić, *Narodna religija Srba u 100 pojmova*, Nolit, Beograd 1991, str. 178–180

² VIDEO: prsten, voda koja kulja, stolica, češalj, kosa, odraz žene u ogledalu koja se češlja, odraz devojčice duge kose bez lica na susednom ogledalu, muškarac iza pozora, litica iznad mora, usta koja gutaju nešto, bunar koji se zatvara, zapaljeno drvo, prst se ubada na iglu, crvi se pretvaraju u gomilu ljudi, sto, čaša sa vodom, stolica, džinovska stonoga, jag-nje, oko životinje, hrpa odsečenih prstiju u kutiji, žena se očešljala i obukla, stolica stoji naopako, merdevine naslonjene na zid, žena se baca sa litice, otvor bunara se zatvara, merdevine padaju, bunar je u šumi.

³ Režiju potpisuje: Gor Verbinski (Gore Verbinski).

AMERIČKI SAN

Prvi kadar filma vodi nas u sobu tipične američke tinejdžerke po imenu Keti, u kojoj ona vodi intimne razgovore sa svojom najboljom drugaricom Beki: »Mrzim televiziju. Zadaje mi glavobolje. Znaš, čula sam da ima toliko putujućih elektromagnetnih talasa u vazduhu od televizora i telefona i da tako gubimo deset puta više moždanih ćelija nego što bi trebalo. Kao da su svi molekuli u našoj glavi nestabilni, i sve kompanije znaju za to, ali ništa ne preduzimaju. To je jedna velika zavera.« — »Imam ja bolju priču. Da li si čula za video-kasetu koja te ubija kada je pogledaš?«. Iako nam, na prvi pogled, početak filma, kao i mnogi detalji u nastavku, liče na horor priču, baziranu na paranoji koju savremeni čovek doživljava usled prevelike izloženosti novim medijima i tehnologiji, tj. direktnoj fizičkoj ugroženosti od njih, ovaj film zapravo odslikava jednu drugu stravu i užas — horor (savremenih) porodičnih odnosa. Ovo je specifičan horor film u kome nema nijedne boce kečapa za koju bi trebalo da poverujemo da je prava krv, u kome nema sivih zombija koji vrebaju iza svakog ćoška, niti klasične priče o robu i gospodaru; ovde vidimo mlade ljude i decu kojima preti smrt od jedne »obične« video-kasete.⁴

Gledamo otkrivanje priče o životima dveju porodica — jednoj čije funkcionisanje pratimo danas, i druge koja je postojala pre 30 godina. Ova »savremena« porodica zapravo i nije to — radi se o samostalnoj, samohranj majci-novinarki Rejčel,

Gore Verbinski, *The Ring*, 2002

koja podiže svog desetogodišnjeg, prerano sazereleg sina Ejdana. Ipak, kada nenadano upadne u lanac žrtava misteriozne video-kasete (istražujući smrt svoje sestričine Keti), za pomoć će se obratiti jedinom muškarcu u svom životu, Noi, koji je, kako kasnije saznajemo, i otac njenog sina, a prema kome očigledno još uvek gaji »neka« osećanja. Iako u vezi sa svojom »studentkinjom-asistentkinjom«, Noa će se upustiti u rizik da, nakon odgledane video-kasete, pomogne Rejčel i spasi je sigurne smrti. Negde na polovini filma, mali Ejdani će i sam pogledati kasetu i upasti u začarani krug, te je motiv njegovih roditelja da reše misteriju samim tim još jači. Rešenje se, čini se, krije u naravoučeniju priče o porodici koja je postojala pre 30 godina: Morganovima. Ana i Ričard Morgan živeli su idiličnim životom na nekom od fantastičnih severoameričkih ostrva. Živeli su u sreći i bogatstvu, uzgajajući konje koji su ih proslavili daleko izvan granica te male zajednice. Međutim, njihovoj idili nedostajala je samo jedna sitnica — potomstvo. Na Anino insistiranje, isprobali su sve moguće načine da do njega dođu »prirodnim« putem, ali bez uspeha. Poslednje rešenje bilo je usvajanje devojčice Samare. Međutim, tada je sve pošlo naopako. Konji su »poludeli«, razboleli se od neke »misteriozne« bolesti i, jedan po jedan, izvršili samoubistvo skakanjem u okean. Na kraju je i Ana poludela i izvršila samoubistvo na identičan način. Devojčici se od tada gubi svaki trag, a Ričarda zatičemo trideset godina kasnije na opustelom imanju. Suočen sa istinom koju mu Rejčel saopštava, on shvata da sa tim više ne može da živi i ubija se bacajući uključen televizor u kadu napunjenu vodom. Istina je bila sledeća — on nikada nije uspeo da prihvati Samaru kao svoje dete, postao je opsednut konjima, a devojčicu je držao zatočenu na galeriji u konjušnici. Ovakva situacija dovela je Anu »do ludila«. Samaru su poslali na ispitivanje pošto je prestala da spava (»konji je drže budnom«), počela »čudno« da se ponaša i snagom svoga uma stvarala crteže na rentgenskoj foliji, pokušavajući da ukaže na problem odbačenosti od »oca«. Njeno lečenje prekinuto je »na zahtev oca«, a njena smrt je bila još strašnija: majka je odvodi do šume na planini Šelter, guši je kesom i baca u bunar (izgovarajući reči: »Sve što sam ikada želela bila si ti.«). Međutim, devojčica je još uvek bila živa i sedam dana pokušavala da dozove pomoć, ali bez uspeha. Na neki čudan način, njena »duša« je uspela da se materijalizuje u neobičnom video-zapisu na VHS kaseti, u pokušaju da ispriča svoju strašnu priču i kazni »krivce«. Nalik predanju o nekrštencu, ona nije bila prihvaćena na »ovom« svetu; ubijena na zverski način, ona ne nalazi utočište ni na »onom« svetu, zbog čega se stalno vraća, pokušavajući da se osveti. Iako na kraju filma Rejčel i Noa pronalaze njeno telo koje će zatim sahraniti na »propisan« način, njena »duša« nastavlja da luta, pokušavajući da ljude pouči svojim primerom. Nažalost, Noa kao da nije shvatio poentu. Slep i za crteže putem kojih im njihov sin poručuje mnogo toga, pre svega materijalizujući svoju želju da svi žive zajedno, kao »prava« porodica, a nakon uspešno završene avanture (Rejčel je definitivno spašena), oni se još jednom rastaju odlaze svojim kućama. Ubeđen da je uspeo da reši *puzzle*, Noa će ostati potpuno nespreman za susret sa »onotranim«, demonizovanom Samarom koja izlazi njegovog televizora, ubijajući ga pogledom. Klasična fantazija deteta koje je odbačeno i lišeno ljubavi oca, a koje povređeno mašta o tome da tog oca više nema. Kazna koju nijedno dete nije kadro da realizuje u realnosti.

4 Nakon prvih kadrova, shvatamo da je Keti došla u dodir sa ukletom video-kasetom nedelju dana pre toga, tokom vikenda koji je tajno provela sa svojim dečkom i još jednim parom tinejdžera, u brvnari, daleko od grada. Ona će »pasti« kao prva žrtva video-kasete, a Beki će završiti u ludnici.

Zanimljiv detalj predstavlja činjenica da mala Samara nije sahranjena na »propisan« način. Ona je bačena u bunar za koji se može reći da funkcioniše kao džinovska WC šolja, pošto svi znamo kako se oslobađamo »suvišnih otpadnih materija«. Drugim rečima, »Domen u kojem nestaju fekalije kad speremo klozetsku šolju zapravo je jedna od metafora za užasavajuće–uzvišenu Onostranost praiskonskog, preontološkog Haosa u kojem sve iščezava. Iako racionalno znamo šta se dešava s fekalijama, imaginarna misterija i dalje ostaje — govno i dalje ostaje višak koji se ne uklapa u našu svakodnevnu realnost«⁵. Ono što nedostaje ovoj džinovskoj WC šolji jeste ručica koja će pokrenuti vodu koja treba da odnese »izmet« dalje, u okean. Samara ostaje zauvek zarobljena u pukotini između »ovostranog« i »onostranog«, višak koji se nikada neće uklopiti u realnost života svojih »roditelja«. Prisiljena da sama uništi svoj *objet petit a*, Ana Morgan gubi svoj koordinatni sistem i jedini izlaz pronalazi u samoubistvu. Ričard Morgan će trideset godina živeti u uverenju da nikada nije ni imao svoje dete, ali će presuditi sam sebi nakon suočavanja sa istinom o monstroznosti postupka na koji je, pretpostavljamo, prisilio svoju supugu.

Film nudi razrešenje u činjenici da je Rejčel kopirala sopstveni primerak kasete i podelila ovu strašnu priču sa još nekim, dok Noa to nije učinio. Međutim, ovim putem, lanac nesreće nastavlja da se širi, niko više nije bezbedan, a poenta priče da su Rejčel i Noa jedino zajedničkim snagama mogli da se izbore za život svog deteta ostaje nejasna. »Zlo« koje su nove tehnologije donele, sa potpunim otuđenjem čoveka direktno su uticale na promene u savremenoj porodici — tj. dovele do njenog potpunog razbijanja i njene, prividne, suvišnosti. Ipak, deca su izgleda jedine žrtve koje su potpuno svesne degenerativnih posledica koje ove promene imaju na njihov razvoj u celovite ličnosti, ali ne uspevaju to da saopšte svojim roditeljima jezikom koji će oni umeti da razumeju. Misteriozna video–kasete nije strašna sama po sebi, strašna je priča koju ona pokušava da ispriča.

Ključ za ovakvo »čitanje« filma krije se u samom njegovom naslovu — *the ring*. Iako nas, sa nekoliko značenja reči *ring* (eng. prsten, krug, zvonjava zvona)⁶, na prihvatanje prvog značenja kao ispravnog navodi glavni *headline* filma: »Before you die, you will see the ring« — Pre nego što umreš, VIDEĆEŠ prsten. Prsten je oduvek imao funkciju da »obilježi vezu, da priveže; znak saveza, zavjeta, zajednice i zajedničke sudbine«⁷. U našem simboličkom univerzumu, on predstavlja »svetu tajnu« braka. Jedini koji će tokom filma »videti« prsten pre nego što umru jesu Noa i mlada Ket. U čemu je, onda, njihov »problem«? Na samom početku filma, upoznati smo sa činjenicom da je Ket odgledala snimak zajedno sa svojim dečkom i njihovo dvoje prijatelja, kada su u tajnosti proveli vikend u brvnari van grada, i gde su radili »ono«. Nakon sedam dana, svo četvoro umire u istom trenutku. Noin problem je drugačije prirode — on sam priznaje da je »nezreo«. Tu činjenicu prvi put saznajemo od Rejčel kada ona, u kraćem

⁵ Slavoj Žižek, »Koka–kola kao objet petit a«, iz: Manje ljubavi — više mržnje, Beogradski krug, Beograd 2001, str. 28–29.

⁶ Morton Benson, *Englesko–srpskohrvatski rečnik*, Prosveta, Beograd 1988, str. 534.

⁷ Jean Chevalier, Alain Gheerbrant, *Rječnik simbola*, Nakladni zavod Matice Hrvatske, Zagreb 1983, str. 537.

monologu, izgovori sledeće: »Ovo je deo kada te ja vidim kako zabušavaš, ništa ne završavaš do kraja. Onda ti kažeš da sam ja kučka koja treba da se izduva malo. Onda ja izludim, i sva popizdim, udarajući samu sebe misleći da si ti taj koji bi mogao

Gore Verbinski, *The Ring*, 2002

da odrasteš!«. Dakle, svet u kome se oni nalaze samo na prvi pogled dozvoljava »predbračne intimne odnose« i »vanbračno potomstvo«. Sve to dozvoljeno je samo pod okriljem prstenom–krunisane–veze, sve ostalo biće strogo sankcionisano, usmrćivanjem vinovnika. Preživeće samo oni koji su shvatili da se »nezrelost« skupo plaća.

PRIČA IZ DALEKOG JAPANÁ

»Karakondžula je ružno, ćelavo stvorenje sa očima poput tanjira; ima dugačke ruke nasađene na mali trup, i kratke noge sa velikim maljavim stopalima. Muva se noću oko kuće i vreba neposlušnu decu, pogotovo onu koja noću istrčavaju na vrata. Obično se karakondžula sakrije iznad dovratka i čim se dete pojavi, skače mu za vrat, udara ga stopalom i zatim odvlači u jazbinu da ga pojede.«⁸

Iako sami autori holivudske verzije filma *The Ring* sa ponosom ističu da je raden prema japanskom »originalu«, ova dva filma znatno se razlikuju, ne samo kontekstualno, već i strukturno. U japanskoj priči nedostaje insis-
tiranje na paranoičnom strahu od novih

⁸ Videti: www.nasasrbija.co.yu/kafana/t_sto5_3.htm#BM29

Hideo Nakata, *Ringu*, 1988

ka razlika krije se i u priči o »drugoj« porodici, porodici iz prošlosti. Umesto Ane i Ričarda Morgana, pastoralnih uzgajivača konja i usvojenog deteta, ovde se upoznajemo sa doktorom Ikurom i nesrećnom Šizuko sa ekstrasenzornim »moćima«. Njih dvoje dobiće kćer Sadako, ali se bračna zajednica neće ostvariti pošto je doktor već bio oženjen i već zasnovao »svoju« porodicu. Sadako je polako rasla ispoljavajući sve jasnije paranormalne sposobnosti, nasleđene od svoje majke — mogla je da ubije mislima. Nakon samoubistva tužne Šizuko, koja je skočila u uzavreli vulkan, doktor Ikura odvodi Sadako do bunara i ubija je. Nastavak je sličan onome u američkoj priči — njena »duša« je i dalje tu, luta nepoznatim tunelima ovog sveta, materijalizujući se u vidu ukletog snimka na VHS kaseti, nastavljajući da ubija ljude koji su je odbacili. Nakon pronalaženja njenog kostura u bunaru i definitivnog spasenja novinarku Reiko, njen bivši muž se, sa znatno manje nežnosti, oprašta od nje i sina i odlazi svojoj »asistentkinji«. Sutradan, on će biti taj koji će se iznenaditi Sadakinom materijalizacijom iz TV-a, kada će ga ona ubiti pogledom. Reiko i Joiči kopiraju kasetu i — krug se nastavlja.

medija i upotrebe novih tehnologija. Umesto priče o problemima koje u porodici stvaraju njeni akteri (tj. »nezreli« očevi), akcenat je na posledicama koje porodica trpi usled strogih normi konzervativnog japanskog društva. Dakle, glavna junakinja je u ovom slučaju razvedena TV novinarka Reiko, koja sama podiže sina Joičija. Nakon odgledane uklete video-kasete, pozvaće svog bivšeg muža Rjuidija u pomoć, univerzitetskog profesora koji je znatno grublji i zatvoreniji od svog američkog pandana. Osim što ovde nedostaju brojni (reklo bi se, suvišni) detalji koji će američka verzija doneti, veli-

U ovoj varijanti priče, mnogo se više insistira na motivu »prekršioca« zakona — priči o četvoro mladih ljudi koji su pali kao prve žrtve video-kasete, a koji su upražnjavali »predbračne« seksualne odnose. Takođe, ovde ćemo čuti i priču o vilenjaku iz mora koji neposlušnu decu odnosi sa sobom. Jasnije objašnjenje svega što se desilo nalazimo u nastavcima filma — *Ringu o (Rođenje)* i *Ringu 2*. Prvi od njih, *Ringu o*, vraća nas trideset godina unazad, u trenutak kada je Sadako još uvek bila živa, u jeku pubertetskih godina. Suština problema leži u činjenici da ona nije bila sigurna ko je zapravo bio njen

otac, a činjenica da je sve više ličila na svog »pravog« oca zapravo je i ubila njenu majku. Zbog svega toga, ona se rascepila na dve ličnosti, a razvoj jedne od njih doktor Ikura uspevaio je da kontroliše lekovima. Ipak, ona se povremeno »budila« i uništavala svet oko sebe. *Ringu 2* počinje tamo gde je prvi film stao — u mrtvačnici u kojoj se nalazi kostur Sadako. Ovaj deo je zapravo priča o borbi malog Rjuičija sa svojim problemom — prihvatanjem činjenice da mora da odraste bez oca, usput će izgubiti i majku, a do razrešenja dolazi uz pomoć tatine »asistentkinje« koja je i bila »kriva za sve«. Ovaj film nas upozna je i sa praksom čedomorstva »na japanski način« — Šizuko se sama porodila u pećini, kraj Reke žrtvovanih (gde je neželjena [ženska] novorođenčad ostavljana da ih odnese plima), došla je kući objašnjavajući da je »dete predala moru«, ali se sutradan predomislila i vratila po malu Sadako. Iako je postao svet HI-FI tehnologije, otkrivamo da je Japan i dalje prilično »krut« kada je reč o vanbračnoj deci i samohranim majkama. Devedesetih godina XX veka vođena je prilično jaka kampanja o donošenju novih zakona koji će vanbračnoj deci obezbediti ista prava koja uživaju »normalna«, čime bi im se iz lične karte izbrisala odrednica »vanbračno dete«⁹. Pre trideset godina to je bilo nemoguće, žena je imala dva izbora — čedomorstvo ili samoubistvo — uz rizik da bude proglašena ludom i vešticom. Danas, možda, Reiko smatraju manje vrednom i

⁹ Godine 1993. državni savet samo je savetovao vladi da utiče na eliminaciju diskriminacije dece rođene u vanbračnim vezama. Više o tome videti: <http://village.infoweb.ne.jp/~jclu/katsudou/counter/report/1998/article/26/a.html>

nepodobnom da se bavi »važnim i velikim temama« kao novinarka, ali joj je bar zagaranovan malo širi prostor za preživljavanje. Mali Rjuići jeste »ostavljeno« dete, ali srećom nije vanbračno. Film *Ringu 2* završava kadrovima mladog novinara koji je jednu devojku ubedio da mu donese ukletu video-kasetu. Jedini uslov bio je da je obavezno i pogleda, jer će, u suprotnom, ona umreti. On je sve vreme laže, govoreći da je već pogledao kasetu, te ona na kraju umire. Njegov kraj vidimo u ludnici, praćen jezivim smehom devojke čije je poverenje izigrao a koja sada dolazi »po svoje«. Karakondžula uvek dolazi po neposlušnu decu.

AMERIKA VS. JAPAN

»We are transformed into representations. We are transformed into what we see on TV, and it becomes real.«

Paul McCarthy, American performance artist

Film *Ringu* je snimljen početkom 1998. godine kada je postigao nezapamćen uspeh u japanskoj kulturi. Međutim, Amerika je do ovog filma mogla da dođe jedino preko piratskih video-kaseta koje su čitavoj priči dodavale egzotičan začim Drugog, dalekog i zabranjenog. Ili, kako je sam režiser, Gor Verbinski, rekao: »Prvi put original filma *Ringu* gledao sam na VHS kaseti koja je sigurno bila sedam generacija stara. Stvarno je bila lošeg kvaliteta, ali je to dodalo neku mistiku, posebno kada sam shvatio da je to film o video-kaseti. Ima nešto u toj slici o, na prvi pogled, bezopasnoj video-traci, koja samo stoji tamo negde, bez ikakve oznake. Ukoliko ste upoznati sa mitom, ovaj objekt postaje istovremeno zastrašujući i opčinjujući«¹⁰. Istog popodneva kada su ga odgledali, producenti su otkupili filmska prava i odlučili da snime »svoju verziju«. U ovoj činjenici krije se mnogo toga. Očigledno je da se, iz perspektive Holivuda, i najgledaniji japanski film doživljava kao *off* film, kao čisti *underground*, koji »sophisticirana« američka publika neće moći da razume te je neophodno da ova zanimljiva priča bude prevedena«. Nažalost, većina te publike ne bi se, ni na koji način, zainteresovala, niti pokrenula da pogleda »tamo neki japanski horor«. Ili je ovo samo jasna ilustracija činjenice koju je Slavoj Žižek već nagovestio u osvrtu na holivudski film *Rising Suns*: »Film *Rising Suns* nedvomislano nameće činjenicu da postoji neka japanska zavera o preuzimanju i otkupljivanju Holivuda. Ideja je da ne samo da oni žele naše fabrike, našu zemlju, oni čak žele naše snove«¹¹. Dakle, ne sme se dozvoliti Japanu da preuzme primat na polju projekcije naših snova, strahova, fantazija, zna se da to polje pripada neprikosnovenom Holivudu. Američki mediji puni su priloga o Japancima koji previše rade i pritom uživaju u tome, strategija koja je na evropskom kontinentu već isprobana na jednoj drugoj zajednici — Jevrejima. Holivud ne samo da je napravio »bolji i lepši« film od japanskog, nego je učinio da on izgleda »starije« i originalnije od samog originala. Nostalgična priča o vremenu pre pojave televizora i ostalih »sokočala« donela nam je samo jedno — zapažanje da danas

¹⁰ www.ring-themovie.com/notes2.html

¹¹ Geert Lovink, *A Conversation with Slavoj Žižek*, www.ctheory.com/a37-society_fan.html.

možda zaista sve porodice liče jedna na drugu, ali izgleda da nema nijedne srećne. Deca to najbolje znaju, potrebno je samo pažljivo ih saslušati.